Відокремлений структурний підрозділ «Морський фаховий коледж
Херсонської державної морської академії»
Бібліотека

Інформаційна листівка

ЮНЕСКО: освіта, наука та культура, що зміцнюють мир і безпеку у світі

До 80-ї річниці від дня набуття чинності Статутом ЮНЕСКО (4 листопада 1946 року — 4 листопада 2026 року)

4 листопада 2026 року виповнюється 80 років від дня набрання чинності Статутом (Конституцією) ЮНЕСКО (Організації Об’єднаних Націй з питань освіти, науки і культури).

Головні факти про подію

- Дата підписання: 16 листопада 1945 року в Лондоні (на установчій конференції).
- Дата набрання чинності: 4 листопада 1946 року (після ратифікації 20 державами-засновниками).
- Головна мета: Зміцнення миру та безпеки через міжнародну співпрацю у сферах освіти, науки, культури та комунікації.
- Штаб-квартира: Париж, Франція.

«Оскільки війни починаються в думках людей, саме в думках людей слід будувати захист миру».

Ці мудрі слова стали одним із головних принципів діяльності ЮНЕСКО — міжнародної організації, яка вже 80 років об'єднує народи задля утвердження

миру, взаєморозуміння, поваги до людської гідності та збереження культурного надбання людства.

Від ідеї миру — до міжнародної співпраці.

Після Другої світової війни світ особливо гостро усвідомив: для запобігання новим війнам недостатньо лише політичних домовленостей та економічних угод. Справжній мир повинен народжуватися у свідомості людей — через знання, освіту, повагу до інших культур, свободу думки та взаєморозуміння.

Саме з такою метою 16 листопада 1945 року в Лондоні представники 37 держав підписали Конституцію (Статут) Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

4 листопада 1946 року Статут ЮНЕСКО набув чинності після його ратифікації двадцятьма державами. Ця дата стала офіційним початком діяльності Організації.

Що означає ЮНЕСКО?

ЮНЕСКО — UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) — спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

Її головна мета — сприяти миру та міжнародній безпеці шляхом розвитку співпраці між народами у сферах освіти, науки, культури та інформації.

Організація переконана: знання допомагають долати упередження, наука об'єднує дослідників, культура відкриває шлях до взаєморозуміння, а освіта формує відповідальних громадян світу.

Чотири важливі складові місії ЮНЕСКО

📚 ОСВІТА — шлях до можливостей і рівності

Сприяння доступній та якісній освіті для кожної людини.

Підтримка навчання впродовж життя.

Розвиток грамотності, цифрових компетентностей та критичного мислення.

Утвердження толерантності, прав людини й культури миру.

🔬 НАУКА — знання заради майбутнього

Розвиток міжнародного наукового співробітництва.

Підтримка досліджень у галузі природничих і соціальних наук.

Захист біорізноманіття та навколишнього середовища.

Сприяння відповідальному використанню наукових відкриттів і технологій.

🏛 КУЛЬТУРА — пам'ять і духовне багатство людства

Збереження пам'яток історії, архітектури та мистецтва.

Охорона нематеріальної культурної спадщини: традицій, звичаїв, ремесел, народної творчості.
Підтримка культурного різноманіття та міжкультурного діалогу.
Захист культурних цінностей від руйнування, незаконного привласнення та знищення.

Культурна спадщина людства

🌐 ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ — простір вільного діалогу

Підтримка свободи слова та свободи преси.
Розширення доступу до достовірної інформації.
Розвиток медіа- та інформаційної грамотності.
Протидія дезінформації, мові ворожнечі й дискримінації.

ЮНЕСКО та Україна: зберегти спадщину, захистити ідентичність

Україна є членом ЮНЕСКО з 1954 року. Співпраця нашої держави з Організацією має особливе значення для збереження національної культурної спадщини, розвитку освіти, науки та міжнародного культурного діалогу.

- Україна приєдналася до ЮНЕСКО в 1954 році. За свою понад 60-річну історію співпраці з Організацією наша країна виступала ініціатором багатьох міжнародних програм та проектів. Зокрема, українська ініціатива щодо використання засобів масової інформації з метою зміцнення миру, недопущення пропаганди війни, насильства і ненависті між народами дала поштовх до розробки і прийняття відповідної декларації у 1978 році. Україна також була серед ініціаторів розробки Декларації про раси і расові забобони.
- Сім українських культурно-архітектурних та природних перлин, серед яких «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська Лавра» ансамбль історичного центру Львову, Резиденція митрополитів Буковини і Далмації в Чернівцях, Дерев'яні церкви

Карпатського регіону України та Польщі, букові праліси Карпат, а також стародавнє місто Херсонес Таврійській, Історичний центр Одеси включено до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. До Репрезентативного списку нематеріальної спадщини людства входить українське декоративно-орнаментальне малярство – петриківський розпис.

- В Україні функціонує Мережа асоційованих шкіл ЮНЕСКО, яка об’єднує 74 загальноосвітні школи з різних регіонів країни, що реалізують проекти у рамках програмної діяльності ЮНЕСКО.
- Завдяки програмі ЮНЕСКО UNITWIN при вищих навчальних закладах України діють 13 кафедр, що створює можливості для міжнародної наукової співпраці у напрямах їх діяльності.
- За період членства в ЮНЕСКО Україна чотири рази обиралася до керівного органу Організації – Виконавчої ради, останній раз на період 2014-2017 рр.
- Пріоритетний напрям діяльності України в ЮНЕСКО сьогодні — збереження та відновлення культурної спадщини, захист української ідентичності й популяризація української культури у світі в умовах російської агресії.

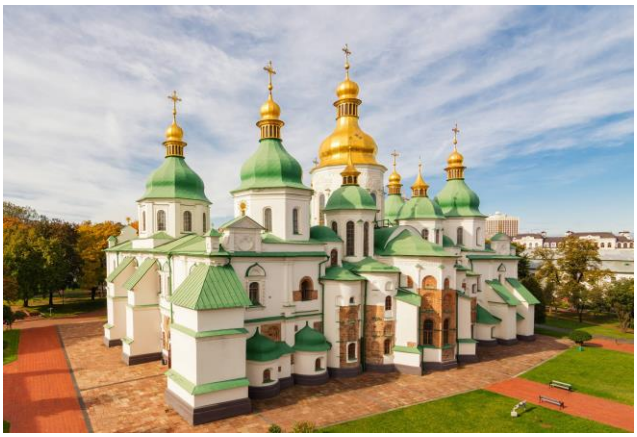

Україна — частина світової культурної спадщини

Особливе місце посідає й українська нематеріальна культурна спадщина. До списків ЮНЕСКО внесено, зокрема, петриківський декоративний розпис, козацькі пісні Дніпропетровщини, традицію косівської мальованої кераміки, орьнек — кримськотатарський орнамент та знання про нього, а також український борщ як культуру приготування.

Збереження цієї спадщини — це не лише турбота про минуле. Це захист нашої історичної пам'яті, національної самобутності та права майбутніх поколінь знати своє коріння.

Цікаві факти про ЮНЕСКО

Назва ЮНЕСКО є абревіатурою англомовної назви Організації.

1. Статут ЮНЕСКО був підписаний у Лондоні 16 листопада 1945 року.
2. Офіційним початком діяльності Організації вважається 4 листопада 1946 року.
3. Саме ЮНЕСКО започаткувала міжнародну програму «Людина і біосфера», спрямовану на гармонійне співіснування людини та природи.
4. У 1972 році була прийнята Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, яка стала основою створення Списку всесвітньої спадщини.
5. ЮНЕСКО підтримує міжнародні ініціативи, покликані захищати культурні цінності під час збройних конфліктів.
6. Одним із найвідоміших символів Організації є стилізоване зображення античного храму, що нагадує про значення знань, культури та спільної історичної спадщини.

Бібліотеки — простір знань, діалогу та миру

Ідеї ЮНЕСКО надзвичайно близькі бібліотекам, адже саме бібліотека є місцем, де зустрічаються різні покоління, думки й культури.

Бібліотеки сприяють поширенню знань, розвитку читання, інформаційної грамотності, вихованню поваги до культурного різноманіття та збереженню історичної пам'яті.

Через книгу, слово, мистецтво та спілкування бібліотека допомагає людям краще розуміти одне одного, формує простір довіри й толерантності.

Підтримка освіти в Україні під час війни.

Під час війни в Україні діє низка масштабних програм підтримки шкіл, які фінансуються як міжнародними організаціями (зокрема ЮНЕСКО та ЮНІСЕФ), так і українськими благодійними фондами та державою. Вони зосереджені на безпеці, цифровізації та психологічній допомозі.

1. Програми під егідою ЮНЕСКО

• «Безпечне освітнє середовище»: Проєкт, запущений спільно з Японією та Global Partnership for Education (GPE). Його мета — системна трансформація безпеки у школах: ремонт та облаштування укриттів, створення команд реагування на кризи та впровадження посад спеціалістів із безпеки. Модель успішно протестували в Одеській та Житомирській областях і масштабують на всю країну.

• Психосоціальна підтримка (MHPSS): Навчання тисяч українських освітян та шкільних психологів методам першої психологічної допомоги, управлінню стресом і підтримці ментального здоров'я учнів в умовах війни.
• Технічне забезпечення: Передача десятків тисяч ноутбуків і девайсів для вчителів та учнів прифронтових зон для забезпечення безперервного дистанційного навчання.
• Продовження екстреної допомоги: Виконавча рада ЮНЕСКО офіційно продовжила програму надзвичайної допомоги Україні для відновлення пошкодженої освітньої інфраструктури та фіксації збитків.

2. Ініціативи ЮНІСЕФ (UNICEF)

• Пряма фінансова допомога опорним школам: Надання грантів на підготовку до зими, ремонт шкільних їдалень та модернізацію систем опалення.
• Платформа «Спільнотека» та безпека: Розробка навчальних матеріалів із мінної безпеки (наприклад, інтерактивні ігри «Суперкоманда проти мін») та впровадження платформи здорового харчування

3. Державні та національні цифрові програми

• Розширення «Всеукраїнської школи онлайн» (ВШО): Масштабний проєкт Міністерства освіти і науки України, спрямований на інтеграцію платформи ВШО у щоденне навчання. Програма передбачає навчання 100 тисяч педагогів цифровим навичкам для ефективного змішаного навчання.
• Розвиток STEM-освіти: Створення мережі STEM-центрів та лабораторій у відносно безпечних регіонах для надолуження освітніх втрат у точних та природничих науках.

4. Громадські та благодійні проєкти

• Програма REducation від ГС «Освіторія»: Проєкт цільової допомоги школам. Заклади освіти, постраждалі від бойових дій або обстрілів, отримують гранти на генератори, сонячні панелі, роутери, меблі та комп'ютерну техніку.
• «Навчай для України» (Освітній СУПровід): Організація безкоштовного онлайн-тьюторингу (менторства) для учнів із прифронтових і деокупованих територій (зокрема Запорізької, Дніпропетровської та Миколаївської областей) для надолуження пропущеного матеріалу.
• Освітній напрям БФ «Схід SOS»: Моніторинг потреб прифронтових шкіл, доставка техніки, відновлення укриттів та організація психоемоційних таборів для дітей і вчителів

Детальніше про державні програми та інструкції для шкіл можна дізнатися на офіційному сайті МОН України.

80 років заради миру: знання об'єднують світ!

Вісім десятиліть діяльності ЮНЕСКО доводять: мир — це не лише відсутність війни. Це можливість навчатися, вільно мислити, творити, досліджувати, берегти культурну спадщину та поважати людську гідність.

У сучасному світі, де людство стикається з війнами, інформаційними загрозами, екологічними викликами та культурними втратами, місія ЮНЕСКО залишається надзвичайно актуальною.

Освіта дарує можливості. Наука відкриває майбутнє. Культура єднає народи. А знання допомагають будувати мир!

Бережімо духовні цінності, поважаймо культурне розмаїття, відкриваймо світ через книгу та пам'ятаймо: мир починається з кожного з нас!

Підготовлено за матеріалами офіційних документів та інформаційних ресурсів ЮНЕСКО.

Інформаційні джерела:

Офіційний сайт ЮНЕСКО: https://www.unesco.org/
Історія створення ЮНЕСКО: https://www.unesco.org/en/about-us/history
Інформація про співпрацю України з ЮНЕСКО: https://mfa.gov.ua/

03.11.2026 р.

Укладачі: Ганна ПРОКОПЧУК, завідувачка бібліотеки
Ніна ГАЛУЗИНСЬКА, адміністратор бази даних